

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztálozás

614.764

Szerző: *Simon Zoltán*

Cím: *Kincskeresők között a fővárosi szeméttelen*

Hely

Idő

"1925"

Személy

Kincskeresők között a fővárosi szeméttelen *Magyarország*

— A Magyar-ság tudósítójától —

Ó, igen, vannak zseniális emberek, akik kifundálják, hogyan kell a semmi-ből megenni. Az előkészület nem sok hozzá: a szemetesgyerek csönget, a viciné bekötött fejfel kikukkant az utcára s fölsegíti a kosarat a rokonszakmás szemeteskocsisnak. Gondolom, egy-két szerelmes odamondás jut ilyenkor minden vicinének, másnap aztán odaadóbb szívességgel segítene a vénhedt kollégának. Amíg naponta egy kötetrevaló szemetes-megjegyzés összegyűl, lassankint megtelik a kocsis elindulhat a Ceglédi-uti fuvartelep felé.

Itt kezdődik meg az — »ut a boldogság felé«.

Utban a tett színhelyére

Először is Németh bácsival ismerkedünk össze a telepen, mert ő az át-emelőállomásfőnöke, bár díszes címe ellenére csak altisztis sarzsi. A szeméti birodalom egyik fontos exponense ő. Kis lokomotív füstölög előttünk, jögeypár vagonkával. A szemeteskocsikat sorra a daru alá állítják, a daru le-emeli a kocsik alvázáról a kettősteknőjű oldalfalat, s tartalmát a vasuti kocsiba üríti. Tizenegykor fog indulni a vasut, kihasználjuk a hátralevő időt Németh bácsi megkönyökezésére, hadd mehessünk el *Soroksárpéteribe*, a szemétesek eldorádójába. Némi udvarlás után sikerül öt rábeszelnünk s máris a masiniszta mellett ülünk, hogy a szokásos zsebkenődobogtatás mellőzésével, meginduljunk a szeméttányai expedicióval.

Kisdud vonatunk, hogy ugymondjuk, idilli tájon huz végig, csupán a Mária Valéria-baraktelep madártávlati látványa támasztja az emberbea siránkozó hangulatot. Végig Kispest városán,

megérkezünk a határra, itt a végállomásunk. Hatalmas szeméttány terül el előttünk. Az idetévedt idegen azonban máson csodálkozhat el igazán, a szeméttel ellepő kincskeresők nomád csapatán. Mint politikai vacsorán az ünnepi szónokot, akkora ovációval fogadják vonatunkat a zsákos emberraj. A vagonok egy-kettőre leszóráják terhüket, s átveszi a munkát az elevátor. Az elevátor ugynevezett szortírozó szalagja lapátolja a szeméttel, így ez körkeresztmetszetű hengerrostába kerül s a rosta különböző lúkaesolása által mind több és több fölösleges szeméttel dob ki magából, csak a végül bennmaradt matéria lesz alkalmas az intenzív kiválogatásra.

Az így föl szabadult prédát gombamódra lepik el a jöreményű kincskeresők. Hogy jogilag disztíngváljunk: a szemétt tulajdonjoga a fővárosé, alkalmazottakat azonban nem tart kiválogatásra, hanem szóba áll minden ad hoc vállalkozóval, azzal a kikötéssel, hogy a gyűjtött anyag felét köteles neki kiadni. Vállalkozó persze, még így is seregestül akad.

A harctér

A közhangulat tehát emelkedett.

Itt a szemétt közt dudván virágzik a nyomor romantikája.

— Menjen innen, ez az én helyem, — hessegeti egyik női törzsvendég a másikat, a férfit. Ez utóbbi tán ujkéletű alak:

— Itt nem lehet helyet lefoglalni, — tiltakozik a jogegyenlőség nevében.

— Micsoda? — zudul föl a tömeg.

A közhangulat védelmébe veszi a törzsvendéget:

— Persze, ne is engedje oda. Mi már két éve járunk ide, magát meg most látjuk először.

Ebben a vitában a férfi a szenvedő alany, maga is érzi, hogy csatát veszít,

25. H. 10.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

csak önigazolással jegyzi meg:

— Eddig a feleségem járt ki, de most betegem fekszik, én meg munka nélkül állok, helyette én jöttem.

Azt hisszük, ebben a mondatban mindenestül benne van a magyar szanálás, az asszonyoknak azonban nem ez járhatótt most az eszükben.

— Ki a maga felesége, mert mi nem tudhatjuk.

A férfi bemondja a nevet, leírja az asszonyt s azt is hozzátesszi, hogy Erzsébetről valósiak.

— Na, — mondja egy piroskendős, — mi meg Soroksárpéteriről vagyunk, mi jártunk ide először.

A soroksárpéteriek a foglalók, a többi tekintse magát indigénának. Pedig ezek a többiek is szép számot képviselnek Kispest, Pesterzsébet, Peatszentlőrinc, polgáraiból. Naponta háromszáz ember fordul meg itt.

Valamikor téglagyár ásta innen az agyagot, annak a gödrét tölti most be a lerakott szeméttel. Valamikor a téglagyár adott kenyeret itt dolgozó munkásainak, most a szeméttelen teszi ezt. De mekkora a különbség a kétféle kenyér között! Abból tán meg lehetett élni, de ezt — nem lehet megenni. Láttuk és sirtunk, ahogy egy öreg néni a szeméttől szedte ki a kenyérhulladékot.

— A disznóknak, nénikém? — kérdeztük tőle.

— Kérem gyereke van, kérem, nem keres az uram, nem tudunk kenyeret se venni, mi fogjuk ezt megenni.

Gondolhattuk, csak úgy mondja, megindításképp. Csak később láttuk, hogy

nyomában turkáló gyereke bele-beleharap a penészes, száraz mindennapiba.

Sokan mégis megtalálják számításukat. Két zsákot is cipelnek magukkal és két-három óra alatt összegyűjtenek 25—30 kilóra menő ismételtesét. A gyűjtők javarésze nő, de sok köztük a gyerek meg a férfi.

— Kifizetődik a munkája? — kérdezzük az egyik asszonytól.

— Akkor nem csinálnám.

— Mi mindent szokott összeszedni?

Székeselyes negatívummal kezdi:

— Hát aranyat még egyszer se lehetem, elhiheti. Nem mondom, annyi szemétt összegyűjtök, ami elegendő naponta a konyhán. Kenyérhulladékot is talállok, azzal étetem a disznókat, hizlálásra ugyan kevés volna, de futrás-ra elég. Nyáron több a zöldfélé, dinnyehéj, tök, a zöldfőzelékek héja, igaz, hogy akkor meg szén nincs.

Innen láthatjuk, hogy a szeméttvilágban is megvan mindennek a maga szezonja.

Egy másik embertől azt kérdezzük: — Mondja, mi volt a legértékesebb lelete?

— Én még sohse találtam semmi értékeset. Szén, kocsz, szárazkenyér, csont, gallér, zsebkendő. Péntz egyetlen egyszer találtam husz koronát, ezelőtt másfél évvel. Néha előfordul, hogy talál valaki nagyobb dolgot is. Volt rá példa, hogy egy asszony egyszer egy vég vásznat talált.

Hitetlenül fejtráztunk, de megvan rá a magyarázata.

— Betörésből származhatott, sebtiben dobhatta el a tolvaj, amikor erre menekült.

Néhanapján a sors csemegével is kedveskedik egyiknek-másiknak.

— Tegnap csirkét ebédeltünk — árulja el az egyik.

Annyi igaz a dologból, hogy talált egy csirkelábat, meg egy csirkefejet. Azonban történt ennél nevezetesebb dolog is, de ezt már az őről tudjuk, ez az ő személyes élménye.

— Magam láttam, hogy egyik ember koppasztott pulykát talált. Igaz, hogy romlott volt a hús, valószínűen a csarnokban dobták a szemébe, mert az orvos nem engedte eladni. Mondom, egy ember megtalálta, megsütötték ebédre, tán még vacsora is lett belőle.

— Hallatlan! Nem betegedtek meg tőle!

— Nem hinném, mert azóta már két hónap is elmúlt, s az illetővel többször találkozom, makkegészséges.

Mint egyetlen hivatalos személyt, kénytelenek vagyunk az őrt interjúolni, először is az osztozkodásról.

— Nem fordult elő veszekedés a felezésnél?

— Nem mondhatnám. Bizonyos dolgokat, így pénzt, ékszer, rongyot, üveget, okvetlen le kell adniuk, távozáskor megmottozzuk őket. Szenet, kokszt, élelmiszerhulladékot, bőrt, vasat pedig meg kell felezni.

— Hátha valaki gyűrűt talál és az ujjára huzza? — vetjük ellen neki.

— Meg lehet azt ismeri, kérem, — mondja detektívi szimattal. Pedig higgye el, uram, ezek mind azért jönnek ide, mert azt remélik, hogy egy szép napon gyémántot fognak találni. Ezek nem ismernek nyolcórás munkaidőt, kijönnek kora reggel, turnak, piszkálnak, ásnak, kaparnak egy álló nap, persze találnak helyette porcellánt. Ugyis jó. Igaz, hogy legtöbbször személtápatot találnak, mert a vice kiönti a szeméttel.

— Hogyan értékesíti a főváros a befolyt anyagot?

— Mindennek megvan kérem, a maga helye. A kokszt-szenet fölhasználják a szeméttvasuti mozdony fűtésére, meg áramfejlesztésre az elevátornál, de marad még eladásra is. A csontot a Spódium veszi meg. Az élelmiszerhulladék a kőbányai sertésüzembe kerül. Az üveget, vasat, rongyot szintén értékesítik.

Soha kifzetőbb spontán-gazdálkodást, mint a szeméttelépé!

A front mögött

Beszélgésünk során kiderül, hogy a szemétnak is megvannak a maga ügynői. Valósággal láncolás folyik ezzel a törvényen kívüli iparral. Elsőbb jön a vice, ő már jól lefölözve adja át a gyűjteményt a szemétnak. A vice ügynököt tart, illetve az ügynök szokta önmagát kinevezni egyes jobb házból származó vicékhez. Csont, üveg, rongy, kenyér, csupa keresett cikk. Az ügynök megkeresi az alkalmas vicét, a vice megkeresi az alkalmas árut és mind a ketten a keresésükért — a keresetüket. Második fórum a szemétnak, harmadik a kincskereső népség. Akár-

csak a rendes közigazgatási eljárásban. Milyen korrupció!

A szeméttelép multjáról és jövőjéről a kispesti kikapcsolt üzem főmérnökével diskurálunk.

— Ezelőtt mintegy harminc esztendővel Cséry földbirtokosnak támadt az az ötlete, hogy l'art pour l'art átvegye a fővárostól a szeméttfuvarozást. Cséry után német vállalkozók rezsimje jött, majd 1912 óta maga a főváros üz rajta önálló gazdálkodást. A szeméttexportnak három stációja van, egy a Ceglédi-uti, egy a kispesti és egy a soroksárpéteri-i. Jelenleg a kispesti telepre nem szállítanak szemétnet, mindössze tízenöt munkás a 8—10 évvel ezelőtti háborus szeméttből fejti ki a szenet. A háboru alatt értéktelenebb lett a szemétn, be is szüntették a válogatását. A kispesti telepet 1920 óta a Pestszentlőrinci Kokszttermelő Vállalat bérli.

— Tervbevette a főváros, hogy külföldi mintára bevezeti a hermetikusan zárt autózsemeteskoszit. Már is készülnek, pövrre párat üzembe helyeznek. Ez által megtakarítják a szeméttgyerekek alkalmazását.

Szomoruan vettük tudomásul, hogy megint szegényebbek leszünk egy pestbalkáni romantikával, a szeméttgyerekekkel. Igaz, hogy ezzel szemben szert teszünk 12—14 éves B-listás nebulókra, ami mint egzotikum, bő kárpótlás lesz a vesztett romantikáért...

Simon Zoltán